

OPINIA

națională

Revista săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

Academicianul profesor Nicolae N.CONSTANTINESCU
împlinește astăzi 80 de ani

Sărbătoare în lumea universitară

Prof. univ. dr. Aurelian BONDREA,
rectorul Universității „Spiru Haret”

Aniversarea zilei de naștere a academicianului profesor Nicolae N.Constantinescu constituie, pentru toți cei ce-l cunosc, o sărbătoare și un prilej deosebit de evocare, cu sentimente de stimă, a elementelor definitorii pentru creația domniei sale, consacrată învățământului universitar și cercetării științifice. În domeniul învățământului superior, sărbătoritul și-a desfășurat activitatea la Academia de Studii Economice, în catedrele de Istorie economică și Economie politică, iar de aproape 10 ani, la Universitatea „Spiru Haret”. Pretutindeni s-a afirmat și se afirmă ca un mare dascăl, om de știință, spirit generos și patriot. Catedrele conduse de academicianul profesor N.N.Constantinescu au atins cote de vârf în dezvoltarea lor, în procesul de instruire profesională a specialiștilor economiști, în întreaga activitate universitară.

Academicianul profesor Nicolae N.Constantinescu are multe merite în dezvoltarea învățământului superior românesc. Unul dintre acestea este dominant și el sintetizează o viață trăită la cea mai înaltă intensitate spirituală: este meritul de a fi creat o adevărată școală, concretizată printr-un mod superior de gândire și un comportament profesional prestigios al componentelor ei, specialiști care și-au consacrat forțele promovării și apărării

interesului național. Școala întemeiată de academicianul profesor N.N.Constantinescu a stimulat spiritul critic, într-o vreme când o asemenea atitudine nu era ușor de înlăturat, a cultivat libertatea de gândire și afirmarea opiniei de către fiecare cadru didactic universitar și cercetător științific, s-a preocupat sistematic de buna pregătire a noilor generații de economiști.

N.N.Constantinescu s-a impus în conștiința contemporanilor și printr-o vastă activitate editorială, fiind autorul unor volume de

referință în mai multe domenii: istoria economică și socială, istoria gândirii economice, istoria economică contemporană, economia protecției mediului natural, metodologia cercetării științifice economice, problemele tranziției României la economia de piață etc. Totodată, el a elaborat și studii privind viața și activitatea unor înaintași ai științei economice românești, precum Virgil Madgearu, Victor Slăvescu, I.N.Angelescu.

(Continuare în pag. 6)

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Măine”

Starea națiunii după zece ani de tranziție. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Un deceniu de tranziție legislativă

Conf. univ. dr. Valer DORNEANU,
președintele Consiliului Legislativ

Anul 1989 va rămâne, fără îndoială, înscris în istorie ca anul care a marcat începutul sfârșitului sistemului comunist. Procesul a debutat cu înfrângerile Partidului Comunist din Polonia și demolarea zidului Berlinului, a continuat cu „Revoluția de catifea” din Cehoslovacia, cu pierderea puterii de către comuniștii din Ungaria, cu înlăturarea în stil de „Perestroika” a lui Jivkov în Bulgaria, anul încheindu-se

cu eliminarea prin forță a unuia dintre cele mai totalitare regimuri comuniste din Europa, condus de Ceaușescu, în cursul evenimentelor sângeroase care au avut loc în decembrie în România.

Anul următor – 1990 – avea să finalizeze în Europa procesul de destrămarea regimurilor comuniste, acesta cuprinzând și fosta Uniune Sovietică, fosta Iugoslavie și Albania.

În toate aceste țări, transformările politice profunde care au intervenit în anii 1989-1990, după 73 de ani de comunism în Uniunea Sovietică și după aproximativ 45 de ani de comunism în celelalte state, transformări așteptate sau sperate de foarte mulți previzibile, pentru mulți avizați, dar și incredibile și

Scurtă retrospectivă

nemaisperate pentru mulți alții, au declanșat un proces complex, amplu și nelipsit de greutăți, pentru

instaurarea democrației și edificarea statului de drept.

Au fost destui cei care, în mod simplist, au crezut că schimbarea se poate produce peste noapte, prin simpla înlăturare de la putere a reprezentanților regimului comunist.

S-a sperat că imediat după aceste schimbări vom avea și libertate deplină și stat de drept și chiar prosperitate de tip occidental.

(Continuare în pag. 2)

Cine și de ce agrează istoriografia românească

Pagina 7

• Sesiunea științifică anuală a
Facultății de Filosofie și Jurnalistică

Paginile 4 și 5

• Forța de muncă
între cerere și ofertă

Pagina 7

• Diplomația economică
și climatul internațional

Pagina 8

Sondajul ISOP în atenția specialiștilor

Moduri de gândire a dezvoltării economice

Prof. univ. dr. Nicolae RADU
Cercet. șt. Laura GORAN

În cadrul sondajelor de opinie ISOP ne-a interesat, încă de la început (primul a fost efectuat în 1998), modul în care vedea omul obișnuit, omul selectat în eșantioanele noastre reprezentative, ieșirea țării din

criza economică actuală, mai ales că aceasta s-a accentuat mult în ultimii ani și nu sunt semne că i se va putea pune capăt curând.

Separat, am urmărit modul în care este gândită evoluția

economiei în țările dezvoltate, pornind de la analizele specialiștilor în acest domeniu.

Compararea celor două moduri de a gândi dezvoltarea economică permite, în opinia noastră, câteva constatări

semnificative pentru orice politică economică viitoare.

1. Gândirea economică actuală a oamenilor din țara noastră, oglindită de sondajele ISOP.

Iată datele obținute, în ultimii trei ani, la întrebarea: „Ce domeniu credeți că ar trebui sprijinit, în primul rând, pentru ca România să iasă rapid din criză?” (Vezi tabelul din pagina 6)

(Continuare în pag. 6)

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Măine”Starea națiunii
după zece ani
de tranziție.
ROMÂNIA ÎNCOTRO?

În cadrul dezbaterii au apărut:

• Starea națiunii după zece ani de tranziție. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Articol de prof.univ.dr. Aurelian BONDREA
(Adevărul de luni, 18 octombrie 1999 și Opinia națională, nr. 258)

• Repere economice

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN,
directorul Institutului de Economic Națională
(Opinia națională, nr. 261 din 8 noiembrie 1999)

• Repere agricole

Articol de prof.univ.dr.doc. David DAVIDESCU,
membru al Academiei Române
(Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)

• Repere programatice privind agricultura

Articol de dr.ing. Gheorghe STANCIU
(Opinia națională, nr. 262 din 22 noiembrie 1999)

• Costurile sociale și învățămintele tranziției economice

Articol de academician Nicolae N. CONSTANTINESCU,
președintele Secției de Științe Economice, Juridice și Sociologie
a Academiei Române,președintele Asociației Generale a Economistilor din România
(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999)

• Evaluări în plan social

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ
(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999
și 264 din 29 noiembrie 1999)

• Etatismul, centralismul în economie blochează piața

Convorbire cu prof.univ.dr. Constantin IONETE,
membru al Academiei Române,
director general al Institutului Național de Cercetări Economice
(Opinia națională, nr. 264 din 29 noiembrie 1999)

• Relansarea economiei nu se realizează numai prin austeritate

Articol de prof.univ.dr. Mireea BOULESCU
(Opinia națională, nr. 265 din 6 decembrie 1999)

• Interesul național și politica externă a României

Prof. univ. dr. Constantin VLAD,
(Opinia națională, nr. 265, din 6 decembrie 1999)

• Calitatea actului politic

Articol de prof. univ. dr. Vasile M. CĂTUNEANU
(Opinia națională, nr. 266, din 13 decembrie 1999)

• Distorsiuni și involuții în relațiile economice externe ale României

Prof. univ. dr. Constantin MOISUC
(Opinia națională, nr. 267)

• „Eu cred în destinul României!”

Convorbire cu prof. univ. dr. Aureliu Emil SĂNDULESCU,
membru al Academiei Române
(Opinia națională, nr. 268)

• Reforma fiscală și creșterea economică

Lector univ. drd. Doina LEONTE,
Facultatea de Marketing și Comerț Exterior,
secretar general adjunct în Ministerul Finanțelor
(Opinia națională, nr. 269)

• Lipsa viziunilor mari în alinierea strategică a României

Prof.univ.dr. Ioan GĂF-DEAC,
Facultatea de Management Financiar-Contabil,
(Opinia națională, nr.270)

• Demitizarea istoriei ascunde demolarea istoriei

Convorbire cu academicianul Dan BERINDEI, președintele Secției
de Științe Istorie și Arheologie a Academiei Române (Opinia
națională, nr. 272)

• Managementul tranziției în România – reflex al neîmplinirilor

Prof.univ.dr. Gheorghe MANOLESCU,
(Opinia națională, nr. 273)

• În sprijinirea cercetării științifice, toate guvernele au rămas datoare

Convorbire cu prof. univ. dr. LĂRNYI SZABOLCS,
președintele Agenției Naționale pentru Știință, Tehnologie și Inovare,
(Opinia națională, nr. 274)

• Managementul reformei

Prof. univ. dr. Mihail DUMITRESCU,
(Opinia națională, nr. 275)

• Evoluții sectoriale și dezechilibre structurale

Lector univ. drd. Marin COMȘA,
(Opinia națională, nr. 276)

• Potențialul economiei românești – o certitudine

Conf.univ.dr. Emilian M. DOBRESCU,
(Opinia națională, nr. 277)Un deceniu
de tranziție legislativă

(Continuare din pag. 1)

La scurt timp după căderea „de facto” a fostelor regimuri comuniste avea să se demonstreze însă că trecerea de la un stat totalitar la statul de drept nu se poate realiza printr-o simplă rocadă, ci necesită o perioadă de tranziție în cursul căreia trebuie înfăptuite treptat și gradual numeroase transformări politice, legislative, instituționale, economice și sociale.

În această perioadă au trebuit soluționate probleme care n-au mai avut precedente în istorie, s-a impus să se găsească soluții care să nu declanșeze dezechilibre grave și nici convulsii sociale, au trebuit surmontate piedici neprevăzute, fiind necesar să fie demontate prejudecăți și schimbate mentalități.

Regimul totalitar comunist n-a desființat numai democrația, asemenea dictaturii de dreapta, ci mult mai multe. El a desființat proprietatea privată, libera inițiativă, spiritul concurențial și economia de piață, instituții fără de care nici o democrație nu poate fi concepută.

Pe planul mentalității, comunismul a creat un dăunător și fals spirit egalitarist, o plafonare materială și spirituală și a stimulat nemunca.

În România comunismul a lăsat sechele mult mai profunde decât în unele țări central europene, căci regimul dictatorului Ceaușescu a fost mult mai rigid, mai drastic și mai stângist.

Dacă în Polonia, Cehoslovacia sau Ungaria s-au păstrat forme ale proprietății private și, mai ales, spiritului ei, în România acestea erau chiar dezavuate, erau condamnate.

În cele trei țări, Constituțiile lor și chiar realitatea recunoșteau, măcar în aparență, existența pe scena politică, în afara partidelor comuniste și a câtorva alte partide, chiar dacă erau satelite, pe când în România aceasta era considerată o erezie.

România înregistra în 1989 un grad foarte ridicat de intoxicație ideologică de cel mai stângist comunism, exista toate structurile statale și publice ideologizate și, în plus, avea o legislație foarte stufoasă, lozincardă în conținut și formă și plină de principii teoretice, multe învelite într-un ambalaj democratic.

Deși fostul dictator conducea țara după propria-i voință și eventual a soției sale, el a lăsat totuși „moștenire” un număr impresionant de acte normative, alcătuite de altfel în majoritate din decrete ale Consiliului de Stat (condus de el) și din propriile decrete prezidențiale, întrucât fosta Mare Adunare Națională (organism care se dorea a fi de tip parlamentar) era mai mult de decor.

În decembrie 1989, România dispunea aproximativ 2100 acte normative din care cca. 130 legi, cca. 1000 decrete ale Consiliului de Stat, peste 200 decrete prezidențiale și aproape 800 hotărâri ale Consiliului de Miniștri.

Se poate constata ușor numărul extrem de mic al legilor, căci dictatorul nu-și mai pierdea timpul cu convocarea Marii Adunări Naționale, măcar de formă.

O trăsătură a regimului comunist român a fost ocultismul cultivat și pe plan legislativ prin

elaborarea unor numeroase acte normative pe care nu le publica, lista acestora depășind 1000.

Cu asemenea moștenire și cu asemenea handicapuri au pornit românii în decembrie 1989 în bătălia pentru desființarea structurilor regimului comunist și construirea în locul lor a unui stat de drept modern și democratic.

Sprijin și imbold le-a fost în această luptă, în primul rând, voința și hotărârea de neclintit a majorității cetățenilor de a se scoate definitiv din viața și existența lor un sistem politic care le-a fost impus din afară și care a fost incompatibil cu firea și spiritul lor tolerant și democratic. La aceasta s-au adăugat apoi vechile tradiții democratice românești, cu deosebire acelea din perioada interbelică bazate pe una din cele mai moderne Constituții europene – Constituția din 1923 – și pe o fructuoasă activitate parlamentară.

Așadar, înlăturarea vechiului regim totalitar prin Revoluția din decembrie 1989 și trecerea la edificarea democrației și a statului de drept în țara noastră a presupus, printre multe alte măsuri, declanșarea unui vast proces de construcție legislativă, de creare a unui nou sistem legislativ.

Acest proces laborios, complex și extrem de dificil a trebuit să urmeze în principal două direcții: pe de o parte, înlocuirea treptată a legislației moștenită de la statul comunist, iar, pe de altă parte, elaborarea actelor normative necesare funcționării noilor instituții ale statului de drept și transformărilor economico-sociale pentru construirea unei societăți bazate pe economia de piață și proprietatea privată.

Au existat la începutul acestei perioade și păreri radicale, complet lipsite de realism, potrivit cărora vechiul sistem legislativ trebuia abolit pur și simplu, urmând ca noua ordine de drept să se construiască pornind de la zero. O astfel de soluție ar fi însemnat producerea unui vid legislativ care ar fi dus, fără îndoială, la instaurarea unei stări de haos și ar fi făcut țara neguvernabilă.

S-a ales soluția cea mai înțeleaptă, trecându-se la abrogarea imediată doar a actelor normative care constituiau bazele ideologice și organizatorice ale fostelor structuri statale, precum și a celor care îngreunau democrația și drepturile fundamentale ale omului, concomitent începându-se procesul de elaborare a legislației reformei instituționale și economico-sociale.

Procesul edificării noului sistem legislativ a fost început încă din decembrie 1989 de către organismele statale provizorii, instalate în urma Revoluției, a continuat prin Adunarea Constituantă și Guvernul format după alegerile din mai 1990, a căror activitate normativă a fost încununată prin adoptarea Constituției și mai apoi prin două legislaturi parlamentare (ultima urmând a se încheia în acest an) care au cunoscut și o tranziție democratică a forțelor politice majoritare.

Pașii legislativi concreți pe care România i-a făcut pe drumul acestei tranziții care, iată, s-a dovedit a fi mult mai îndelungată și dificilă decât

se putea anticipa, împlinind deja un deceniu, nu pot fi desigur sintetizați și prezentați integral în cadrul acestei retrospectivă, dar mă voi strădui să-i prezint pe cei mai importanți.

Pe plan instituțional

Evenimentele din decembrie 1989 au dus la înlăturarea și dizolvarea structurilor de putere ale regimului dictatorial, precum și la abrogarea Constituției comuniste și a principalelor reglementări care legitimau totalitarismul. S-a proclamat statul de drept, principiul separației puterilor, pluralismul politic și abolirea sistemului partidului unic, eligibilitatea funcțiilor de conducere, afirmarea inviolabilității drepturilor omului.

Organele provizorii instituite după aceste evenimente au elaborat apoi, cu participarea forțelor politice constituite până la acea dată, inclusiv cu reprezentanții celor 3 partide istorice – PNȚCD, PLN și PSDR – primul act normativ cu caracter constituțional, respectiv Decretul-lege nr. 92/1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României, pe baza căruia a fost condusă România până la alegerile din 20 mai a aceluiași an, organizate în temeiul aceluiași act normativ.

A fost aleasă astfel Adunarea Constituantă, având ca principală menire elaborarea și adoptarea Constituției dar, în paralel, și rolul de putere legiuitoare. În această ultimă calitate, Constituanta a adoptat o serie de reglementări reformatoare cum sunt: Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, Legea nr. 37/1990 privind organizarea și funcționarea Guvernului, Legea contenciosului administrativ nr. 29/1990, Legea salarizării nr. 14/1991, Legea privatizării societăților comerciale (modificată ulterior de mai multe ori și înlocuită printr-o altă lege în 1998), Legile cu privire la sindicate, soluționarea conflictelor de muncă și contractele colective de muncă, Legea fondului funciar (modificată substanțial în 1998), legile privind activitatea bancară și altele.

Constituția adoptată în decembrie 1991 a fost elaborată de Adunarea Constituantă, pornind de la experiența și tradițiile constituționale ale României interbelice și folosind tradițiile și valorile democratice ale unor țări europene și ale Statelor Unite ale Americii (în acest scop fiind consultați o serie întregă de specialiști străini).

Noua Constituție a proclamat Statul Român ca fiind un stat de drept, democratic și social, suveran și independent, având o structură unitară și o formă republicană de guvernământ și a consfințit că suveranitatea națională aparține poporului care și-o exercită prin organele sale reprezentative sau prin referendum.

Au fost consacrate, totodată, ca principii fundamentale pluralismul politic, democrația parlamentară, independența justiției, economia de piață.

(Continuare în pag. 3)

Dezbateri publice sub egida Institutului de Sociologie și Opinie Publică din cadrul Fundației „România de Măine”

Starea națiunii după zece ani de tranziție. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

(Continuare din pag. 2)

Drepturile și libertățile fundamentale au fost consfințite la nivelul celor mai înalte standarde internaționale, începând cu Declarația Universală a Omului, punându-se un accent deosebit pe acele drepturi care au fost nesocotite de regimul comunist: drepturile politice, libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul de asociere, libertatea întrunirilor, dreptul la libera circulație, dreptul la grevă, dreptul la proprietate, dreptul la ocrotirea vieții intime, familiale și private și altele.

O atenție specială a acordat Constituția **recunoașterii și garantării dreptului persoanelor aparținând minorităților naționale** la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

Autoritățile publice ale Statului Român instituționalizate prin Constituție și constituite ulterior, potrivit principiilor acesteia, sunt:

- **Parlamentul bicameral** (alcătuit din Senat și Camera Deputaților), ales prin vot universal, direct, egal, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani;

- **Președintele României**, ales tot prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani, având prerogative specifice regimurilor semiprezidențiale;

- **Guvernul**, care se constituie pe baza votului de încredere acordat de Parlament și funcționează sub controlul acestuia, după modelul specific regimului parlamentar;

- **Administrația publică** este alcătuită din administrația publică centrală de specialitate, funcționând în subordinea Guvernului sau autonom, după principiile legalității și ale separației puterilor și administrația publică locală, aceasta din urmă organizându-se și desfășurându-și activitatea pe baza principiului autonomiei locale;

- **Autoritatea judecătorească** își îndeplinește rolul și atribuțiile concrete prin sistemul instanțelor judecătorești, Ministerul Public (alcătuit din parchetele de pe lângă fiecare treaptă judecătorească aflate sub autoritatea ministrului justiției) și Consiliul Superior al Magistraturii.

În baza Constituției, a fost elaborată o nouă lege de organizare judecătorească, a avut loc o profundă reformă a sistemului judiciar (printre altele prin reorganizarea instanței supreme de justiție și a parchetelor, a instanțelor militare și prin reînființarea curților de apel), precum și a legislației judiciare și s-a statuat și consacrat în fapt independența și inamovibilitatea judecătorilor.

Sunt de notorietate preocupările actuale pentru consolidarea acestei reforme prin modificarea și completarea tuturor codurilor judiciare și prin elaborarea unui pachet de legi menite să introducă instituții noi în sprijinul justiției: serviciile de probațiune, mediatorul etc.

După intrarea în vigoare a Constituției, s-a trecut la **elaborarea cadrului legal pentru organizarea și funcționarea celorlalte organe specifice statului de drept**: Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Legislativ, Avocatul Poporului, Consiliul Național al Audiovizualului.

Toate aceste instituții sunt deja constituite și consacrate, aducându-și o importantă contribuție la buna funcționare a statului de drept.

Cu toate că această Constituție nu poate fi socotită perfectă și n-a fost și nu este scutită de critici,

purtând într-un fel urmele vicisitudinilor trecutului totalitar, dar și a confruntărilor politice și ale specificului perioadei de tranziție, ea și-a dovedit valoarea și contribuția pentru instaurarea și consolidarea statului de drept.

Dovada o constituie evoluția sistemului democrației românești în acest deceniu, climatul de stabilitate politică și socială, exemplar și unic în această parte a Europei, inclusiv alternanța la putere înfăptuită în anul 1996, după cele mai bune reguli democratice.

Sub imperiul noii Constituții a început, totodată, și un vast proces de legiferare, pentru construirea unui sistem legislativ specific statului de drept, societăților libere, pluraliste și democratice și concomitent pentru înlocuirea vechii legislații moștenite de la regimul totalitar.

În această perioadă au fost elaborate peste 8400 de acte normative.

Desigur, multe din acestea au fost deja modificate, iar unele abrogate. Nu puține sunt cele care ridică o serie întreagă de probleme în aplicare, întrucât soluțiile lor n-au fost suficiente de evaluate și riguros elaborate. Aceasta s-a datorat, în bună parte, lipsei de experiență, dar și dificultăților, ineditului și imprevizibilității problemelor puse de tranziția de la societatea totalitară cu o economie supercentralizată, la o societate liberă bazată pe economie de piață, precum și urgenței și presiunii unor evenimente economice ori sociale.

Cu toate acestea, ansamblul legislativ elaborat constituie un cadru juridic, în general valabil, care a permis o evoluție ascendentă pentru înfăptuirea obiectivelor și etaloanelor statului de drept.

Trebuie, în acest context, precizat și faptul că, o dată cu edificarea noului sistem legislativ, a avut loc și o înlocuire treptată a legislației anterioare.

Constituția a mandatat în acest sens Consiliul Legislativ să examineze conformitatea vechii legislații cu prevederile și principiile sale și să propună Parlamentului sau, după caz, Guvernului abrogarea sau înlocuirea actelor normative care contravin cadrului constituțional.

Urmare a unei vaste și dificile acțiuni desfășurate de Consiliul Legislativ, prin mai multe acte normative de abrogare globală a unor liste întregi de reglementări vechi ori prin abrogări individuale, în cadrul activității de legiferare curentă, s-a ajuns la eliminarea majorității reglementărilor legislației vechi, din care nu au rămas mai mult de 450 de acte normative (o parte din acestea fiind anterioare perioadei comuniste, începând cu Codul civil din 1864).

Actele normative vechi rămase au în general un caracter tehnic, administrativ, fără nici o încărcătură ideologică legată de vechiul regim și nu mai pot reprezenta un pericol sau o piedică pentru statul de drept.

Pe plan economic

În afara precizărilor de ordin constituțional deja prezentate cu privire la consfințirea economiei de piață, privatizare și rolul proprietății private, menționăm că în acest domeniu a fost elaborat un întreg ansamblu legislativ, aici consemnându-se de altfel cea mai mare dinamică în procesul de legiferare.

În domeniul privatizării au fost adoptate peste 10 legi și ordonanțe,

începând cu Legea nr.58/1991, abrogată în final prin Ordonanța de urgență nr.88/1997, căutându-se cea mai optimă soluție care să permită accelerarea procesului de privatizare în condiții care să stimuleze atât o redresare economică a societăților comerciale și a economiei în ansamblu, cât și interesul investitorilor străini. Legea nr.99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, adoptată de Parlament prin procedura asumării răspunderii de către Guvern, și-a propus să finalizeze, în cel mai scurt timp, procesul de privatizare a societăților cu capital majoritar de stat.

Printre altele măsuri legislative, pe plan economic, trebuie amintite **repunerea în valoare a Codului comercial**, introducerea taxei pe valoarea adăugată, noile reglementări în domeniul impozitării veniturilor, care au evoluat până la introducerea impozitului pe venitul global, reglementarea liberei concurențe și interdicția concurenței neloiale, o politică vamală neprotecționistă.

Se cuvin subliniate în special eforturile din ultima vreme în domeniul proprietății, tinzând spre garantarea și dezvoltarea proprietății private. S-a acordat o atenție primordială problemei restituirii proprietăților imobiliare preluate abuziv de către puterea comunistă, pe cât posibil conform principiului *restitutio in integrum*. Dacă în domeniul terenurilor agricole problema este deja multumitor rezolvată, în ceea ce privește terenurile intravilane și a construcțiilor (mai ales locuințe) un proiect de lege cu soluții ce urmăresc restituirea integrală în natură se află la Parlament și așteaptă să fie adoptat.

În fine, nu este lipsit de importanță să subliniem că **au fost edificate majoritatea instituțiilor menite să apere și să regleze economia de piață**.

Au fost înființate Bursa de valori, Consiliul Național al Valorilor Mobiliare, Agenția Națională pentru Titluri de Valoare; au fost instituționalizate și funcționează cu bune rezultate Consiliul Concurenței și Oficiul Concurenței; au fost organizate Camerele de Comerț și Industrie.

Pe plan social

Sub acest raport, a fost elaborată o bogată legislație cu privire la protecția socială, șomaj, concedieri colective, conflicte de muncă, sindicate, asigurări sociale, salarizare (inclusiv prin legiferarea salariului minim garantat în plată) și noua Lege a pensiilor.

Amintim în acest sens: Legea nr.1/1991 privind protecția socială a șomerilor și reintegrarea lor profesională; Ordonanța de urgență nr.9/1997 cu privire la unele măsuri de protecție pentru persoanele ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfășurate ca urmare a concedierilor colective, efectuate în procesul de restructurare, închidere operațională a activității, privatizare sau lichidare; Legea protecției muncii nr. 90/1996; Legea nr.53/1992 privind protecția specială a persoanelor handicapate; Legea nr.57/1992 privind încadrarea în muncă a persoanelor handicapate; Legea asigurărilor sociale de sănătate nr.145/1997 ș.a.

A fost instituționalizat **Consiliul Economic și Social** și este deja consacrat mecanismul de funcționare a **tripartitismului social**.

Deși greutățile și crizele specifice perioadei de tranziție în

domeniul economic nu au permis o politică socială mai consistentă, au existat totuși străduințe pentru a fi asigurate condițiile unui trai în limite acceptabile și pentru păturile defavorizate ale populației.

A existat, de asemenea, preocuparea pentru ca, atât pentru salariați, cât și pentru pensionari, să se aplice un sistem de indexare-compensare, care să aplaneze în limite rezonabile descreșterea economică și inflația, în acest sens adoptându-se cu regularitate, anual, hotărâri de Guvern de indexare-compensare.

O evaluare lucidă, o analiză obiectivă asupra legislației elaborate în această perioadă este de natură să demonstreze atât complexitatea și dificultatea procesului de edificare a noii ordini de drept, dar și o seamă de deficiențe, privind, pe de o parte, modalitatea de abordare, iar pe de altă parte, forma și conținutul actelor normative.

În perioada 1900-1999, au fost adoptate aproape 8400 acte normative, din care cca. 1600 legi, peste 500 ordonanțe, aproape 400 de ordonanțe de urgență și peste 5800 de hotărâri de Guvern. Din cele cca. 8400 acte normative adoptate, la 31 decembrie 1999 mai erau în vigoare aproximativ 4500, adică puțin mai mult decât jumătate.

O primă concluzie, care străbate această statistică, se referă la **numărul impresionant de acte normative** care demonstrează, într-un fel, multitudinea de probleme care au trebuit rezolvate pe cale normativă în perioada de tranziție de la statul totalitar la statul democratic bazat pe economia de piață. Analizând obiectul și conținutul acestui fond legislativ impresionant, se observă însă și o **fărămițare** și o lipsă de corelare a activității normative, concretizate prin multe **acte normative paralele**, repetând cu mici nuanțe reglementări ale aceluiași domeniu.

Pe de altă parte, având în vedere marea număr de acte normative abrogate (aproape 3000), precum și numărul însemnat de modificări ale legislației rămase în vigoare, se poate aprecia că există o **exagerată instabilitate legislativă**, la care se adaugă și o mare **inconsecvență** în soluțiile adoptate.

O altă concluzie, de natură să dea de gândit Parlamentului, dar și forțelor politice, este aceea că **numărul actelor normative emise de Guvern** (ordonanțe, ordonanțe de urgență și hotărâri) este **covârșitor față de legile adoptate de Parlament**, respectiv aproape 7000 din cele cca. 8400 cât reprezintă totalul actelor normative.

Dacă în ceea ce privește hotărârile, care și acestea sunt foarte numeroase – peste 5800 – se pot aduce explicații legate de faptul că ele sunt adoptate pentru punerea în execuție a legilor și cuprind măsuri curente de guvernare, numărul ordonanțelor și, mai ales, a ordonanțelor de urgență este excesiv, ceea ce îndreptățește constatarea că există o tendință evidentă a Executivului de a se substitui Parlamentului.

Trebuie spus că utilizarea ordonanțelor de urgență în mod excesiv și pentru rezolvarea unor probleme curente sau minore poate denatura rațiunea care a stat la baza instituționalizării acestei căi de legiferare. Constituția a introdus această modalitate de legiferare, așa cum se prevede foarte explicit în art. 114 alin. 4, în „cazuri excepționale”, adică

pentru rezolvarea unor probleme foarte urgente, neprevăzute care, dacă nu ar fi reglementate imediat, ar putea crea grave perturbări și prejudicii publice, iar nu pentru soluționarea unor chestiuni obișnuite ale actului de guvernare.

Apreciam că excesul de ordonanțe și ordonanțe de urgență prezintă o gravitate alarmantă la adresa democrației parlamentare.

Pentru a ilustra gradul de substituție a Executivului în locul Parlamentului, menționăm că în ultimii trei ani Guvernul a emis aproape 700 de ordonanțe și ordonanțe de urgență, iar Parlamentul a adoptat în aceeași perioadă aproximativ 725 de legi.

Aparent, Parlamentul ar păstra totuși o ușoară preponderență, dar în realitate la această situație statistică trebuie să adăugăm faptul că din cele aproximativ 725 de legi, cca. 70% din ele au ca obiect aprobarea ordonanțelor Guvernului și a unor acorduri ori tratate internaționale, după cum sunt destul de multe care vizează probleme uzuale, fără importanță.

În ceea ce privește instabilitatea legislativă, în afara celor deja precizate, mai menționăm câteva aspecte concrete:

- Legislația privatizării a cunoscut, așa cum am subliniat deja, foarte multe modificări și completări, în condițiile în care au existat și mai există și reglementări paralele.

Principalele legi în domeniu – Legea nr.58/1881 și Legea nr.55/1995 au fost abrogate în 1997 prin Ordonanța de urgență nr. 88/1997, care a fost însă și ea modificată și completată substanțial în ultimii 2 ani.

- Ordonanța nr.3/1992 privind taxa pe valoarea adăugată a fost modificată și completată de aproape 30 de ori, din care 4 modificări numai în anul 1999.

- Legea investițiilor străine nr. 35/1991, după mai multe modificări și completări, a fost abrogată și înlocuită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.31/1997 care, la rândul ei, a fost abrogată prin Legea nr.24/1998.

- Ordonanța de urgență nr.92/1997 privind stimularea investițiilor directe care a instituit un nou cadru de stimulare a investițiilor a fost, la rândul ei, suspendată în privința celor mai însemnate facilități, prin legile bugetare anuale din anii 1998 și 1999.

- Legea nr.32/1991 privind impozitul pe salarii a fost modificată de peste 20 de ori, fiind republicată de 4 ori.

Exemplele pot continua, invocând alte numeroase legi și ordonanțe, precum și hotărâri ale Guvernului, multe din acestea modificate în mod excesiv, uneori de câteva ori în același an.

Constatarea la care ne-am referit nu se doare, în nici un caz, să fie abordări critice cu atât mai puțin minimalizatoare.

Am menționat deja că **procesul de legiferare în perioada de tranziție este extrem de complex și dificil, neputând a fi planificat să se desfășoare liniar**.

Prezentarea acestor constatări obiective, ale căror implicații ar pute să știrbească autoritatea legii și a actului de guvernare, își dorește să fie doar un semnal și o invitație spre reflecție atât pentru Legislativ și Executiv, cât și pentru forțele politice, întrucât edificarea și consolidarea statului de drept prin transformarea radicală a tuturor structurilor moștenite nu se poate face fără un ansamblu legislativ unitar, coerent și stabil.

Universitatea „Spiru Haret”, important centru

Sesiunea științifică anuală a Facultății de Filosofie și Jurnalistică

Deși cercetarea științifică în ansamblu întâmpină multe dificultăți ale tranziției, legate nu numai de finanțarea proiectelor, ci și de difuzarea și aplicarea rezultatelor obținute, soluții de remediere există totuși și cea mai accesibilă dintre ele, aplicată de Universitatea „Spiru Haret” cu un succes binecunoscut, privește legătura tot mai strânsă, organică, dintre învățământul superior și cercetare, dintre prelegere și laborator, dintre condiția de formator și cea de analist științific pe care trebuie să o întrunească practic fiecare cadru didactic universitar. Prin această fuziune lăuntrică, nu numai că personalitatea cadrului didactic câștigă în amploare, în autoritate, dar însuși potențialul de creație, specific oricărei facultăți, este mai bine pus în valoare și – aspect de loc neglijabil – în permanență reînnoit prin atragerea metodică, sistematică, a studenților în activitatea de cercetare.

Pentru că cel puțin dintr-un unghi, viitorul se arată destul de limpede, fără riscul imprevizibilității: specializările științifice accentuate, cu adânciri pe verticala conceptelor, solicită în schimb largi interconștiențieri pe orizontală, cu abordarea interdisciplinară a temelor, cu însumarea energiilor creatoare ale mai multor generații deodată și, îndeosebi, cu transformarea cercetătorului într-un factor de sinteză și de anticipare, capabil așadar să proiecteze succesele de mâine, prin chiar ecuația de formare a personalității actualului student.

Receptive la orice sugestie de înnoire și angajate în efortul de sinteză dintre tradiție și inovație, facultățile Universității „Spiru Haret” desfășoară, drept componentă esențială a activității de pregătire a studenților, o amplă și complexă cercetare științifică în care sunt inițiați și integrați și tinerii, în succesiunea anilor de pregătire. Argumente în acest sens oferă

sesiunile științifice anuale ale cadrelor didactice și cele ale cercurilor studențești, ca nuclee de bază ale creației științifice ale căror contribuții sunt selectate și incluse în binecunoscutele, de-acum, volume de **Anale**, specializate pe profile și apărute, în condiții tehnice remarcabile, la Editura Fundației „România de Mâine”. Cea mai recentă sesiune științifică anuală de la Universitatea „Spiru Haret” aparține **Facultății de Filosofie și Jurnalistică** și ea s-a desfășurat în trei secțiuni: **Metafizică și istoria filosofiei, Mass-media, Logică și epistemologie**. Concluziile fundamentale, rezultate din comunicările și dezbaterile ce le-au urmat în cele trei secțiuni, au fost corelate în spirit interdisciplinar și sintetizate într-o foarte interesantă **Masă rotundă** cu tema **Raționalism și umanism în cultura românească actuală**. Ideile cristalizate aici sunt de însemnătate națională și asupra lor vom reveni mai pe larg chiar în cursul acestor însemnări.

Perspectivă modernă, integratoare

Concepută ca un autentic forum de dezbateri interactive, fiecare comunicare științifică prezentată în Secțiunea I intitulată **METAFIZICĂ ȘI ISTORIA FILOSOFIEI** a fost însoțită de întrebări și răspunsuri care au mănșat temele, având drept moderatori pe prof. univ. dr. **Ion Tudosescu**, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalistică, prof. univ. dr. **Ion Rebedeu**, prorector al Universității „Spiru Haret” și prof. univ. dr. **Ioan N. Roșca**, prodecan al Facultății de Filosofie și Jurnalistică. În cadrul acesteia s-au prezentat 11 comunicări științifice, care au reprezentat realmente un câștig pentru aprofundarea unor teme mai puțin abordate, pentru definirea mai exactă și ierarhizarea unor valori controversate, pentru descifrarea unor noi înțelesuri.

Comunicarea **Despre gândirea analitică și problema ontologică**, prezentată de către prof. univ. dr. **Ion Tudosescu**, a pus în evidență rolul gândirii analitice de factură logico-matematică, cu prelungirile sale lingvistice, în soluționarea problemelor ontologice, deschizând o nouă perspectivă asupra abordării ontologiei în cultura contemporană. Propunându-și să dea contururi unui asemenea deschideri, autorul a relevat că logicismul, în întreaga sa desfășurare, nu a eliminat problema ontologică din conceptualizarea filosofică, ci a situat-o într-un nou context, unul esențialist, de tradiție raționalistă modernă, dar de factură pozitivistă. În mod firesc, ca un nou pozitivism, logicismul în demersul său filosofic pune accentul pe analiza logică și nu pe intuiția empirică, sau fenomenologică, întemeiată aprioric în deducerea sau inducerea adevărului. Aceasta face ca adevărul să nu fie imagine sau construct, ci rezultatul unor clarificări sau abordări ale unor expresii propoziționale, prin reguli logice sau sintactice, care nu au neapărat acoperire în lumea ideilor sau a lucrurilor, fiind doar semne convenționale de limbaj care înlesnesc comunicarea, îndeosebi științifică. În acest sens se poate vorbi de o ontologie acționalistă a limbajului și nu a vreunei realități empirice.

În **O nouă interpretare a concepției lui Petre Andrei** despre natura valorii, prof. univ. dr. **Ioan N. Roșca** a precizat că felul în care este înțeleasă natura valorii depinde de modul în care este explicată geneza ei. Depășind orientările psihologice, Petre Andrei a reușit să pună în evidență rolul axiologic al elementului logic, care

este apt să confere valorilor universalitate și necesitate. Accentul acesta l-a îndreptat pe autorul acestei comunicări să ajungă la concluzia după care fenomenul valorii este un complex sufletesc, care nu se poate reduce numai la sentiment și voință; că în cadrul acestui fenomen sentimentul însoțește o judecată, ceea ce presupune o anterioritate logică a judecății și că tocmai acest element intelectual, fără a fi exclusivist, este ceea ce îl deosebește de filosofia kantiană și neokantiană, lărgind perspectiva raționalistă în filosofia contemporană a valorilor.

Comunicarea prof. univ. dr. **Ion Rebedeu**, intitulată **Semiotică și cultură**, a vizat modalitățile și virtuțile aplicării semioticii în analiza formelor culturale, cu accent pe problemele semnificării și comunicării, textualității și unității creației culturale, privită ca un tot organic, diversității formelor de limbaj în cuprinsul activităților umane creatoare și funcțiilor generale și specifice ale limbajului.

Fără a trece în umbră legitimitatea și însemnătatea abordărilor creației culturale din perspectiva general - filosofică, sintetizatoare (și, inevitabil, speculativă), autorul și-a propus să valorifice, cu predilecție, elaborările mai pregnante analitice, „pozitive”, respectiv lingvistice, informaționale etc. cu privire la fenomenul cultural și artistic. Demersul profesorului Ion Rebedeu s-a concentrat, totodată, pe problema „textualității” creației artistice și, implicit, pe cea a limbajului artei (ca „limbaj secundar”) și a specificității comunicării artistice (funcții semnice, coduri etc.). De o atenție aparte s-a bucurat și problema simbolului în general, a celui artistic, în special.

După o analiză critică a opticilor teoretice contemporane cu privire la limbaj, autorul consideră că perspectiva stabilită, în plan conceptual, de Roman Jakobson (în cele 6 funcții ale limbajului în general) oferă posibilitatea unei abordări unitare și încheiate a culturii ca limbaj, inclusiv a artelor.

Un interes aparte a prezentat analiza artei contemporane (inclusiv cea nonfigurativă, abstractă) din perspectivă semiotică și semnificația, în acest context, a teoriei intertextualității.

Cum se structurează **Filosofia voinței la P. Ricoeur** a constituit substanța demonstrațiilor făcute de prof. univ. dr. **Ioan C. Ivanciu** care întreba și se întreba, deloc retoric, ce este voluntarul și, mai cu seamă, ce este involuntarul?

Evidentul efort de a contribui la cunoașterea și aprofundarea unor noi tendințe conturate în filosofie a marcat semnificativ și celelalte comunicări susținute: **Metoda tipurilor ideale în filosofia lui Lucian Blaga** (lector univ. **Cristian Petru**), **Coranul – între cunoașterea intuitivă și cunoașterea rațională** (asist. univ. dr. **Loredana Boșca**), **Conceptul filosofic „maya” la Mircea Eliade** (cercet. și. **Mircea Itu**), **Comuniune, comunicativitate, comunicanță la C. Noica** (asist. univ. **Dragoș Popescu**), **Dacă și cum poate fi cunoscută ipostaza primă a filosofiei lui Plotin** (asist. univ. **Ilie Pinte**), **Raportul dintre filosofia culturii și axiologie** (asist. univ. **Nicolae Mardari**).

În dezbaterile pe marginea comunicărilor acestei secțiuni (care vor fi publicate într-un

volum de **Anale**), s-a apreciat ca fiind de-a dreptul provocatoare, ele redând fizionomia actuală a preocupărilor în acest domeniu, efortul de sincronizare activă la cultura europeană, Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române, a remarcat că există o comunicare între culturi, fenomen, atât de mult pus la îndoială.

În încheiere, prof. univ. dr. **Ion Tudosescu** a remarcat valorosul potențial de cercetare existent în Facultate, preocupările viguroase ale cadrelor didactice tinere în acest fascinant domeniu, sugerând că prin care să se poată valorifica rezultatele benefice ale Sesiunii științifice anuale, firește și repercutări asupra activității didactice.

Adela DEAC

Cercetare științifică în dimensiuni naționale

În Secțiunea MASS-MEDIA, factorul care a polarizat dezbaterile, le-a însuflețit prin proiectarea unui amplu program de cercetare și a introdus un caracter de autentică emulație pentru realizarea acestui program, la care vor fi antrenanți și studenții, așadar factorul decisiv pentru reușita însăși a sesiunii a fost comunicarea **Stadiul editării publicisticii românești**, susținută de prof. univ. dr. **Valeriu Râpeanu**, unul dintre cei doi moderatori ai dezbaterii. Cunoscutul editor, critic și istoric literar, publicistul de larg orizont cultural și de atitudine consecventă în favoarea promovării valorilor naționale a înfățișat retrospectiva publicisticii românești în secolul XX cu largi incursiuni lămuritoare în secolul precedent și cu interesante anticipații. Au rezultat de aici câteva concluzii de ansamblu, în baza cărora Facultatea de Filosofie și Jurnalistică a Universității „Spiru Haret” poate iniția un program de cercetare de ale cărui rezultate să beneficieze cadrele didactice și studenții de specialitate din întregul învățământ superior românesc, ca și alte categorii de cititori.

Prima dintre aceste concluzii se referă la faptul că marii ziariști români din acest secol nu sunt cunoscuți în realitatea concretă a publicisticii lor sau sunt cunoscuți doar parțial și adesea din surse de a doua sau a treia mână. Este acesta, se pare, un fapt curent în cultura română, unde regăsim frecvent volume de amintiri, memorii ale oamenilor politici, de discursuri ale parlamentarilor, dar lipsesc adesea volumele

intervențiilor publicistice care, în epocă, tocmai ele au întreținut un climat, au declanșat reacția parlamentarilor, oamenilor politici și tocmai ele pot aduce în fața cititorului de azi pulsul real al vremii evocate, configurația ei concretă, specifică. Această concluzie își găsește confirmarea inclusiv în excepțiile de rigoare, cum au fost volumul de **Scrieri politice ale lui Eminescu**, editat de Ion Scurtu în anul 1904, și o selecție, din anul 1911, cu „articole care pot să rămâie”, adunate de **Nicolae Iorga** din seria „oamenilor cari au fost”. Prin parcurgerea acestor scrieri publicistice se luminează multe dintre aspectele înfățișate lacunar, ambiguu sau enigmatic în amintiri, în memorii, în discursuri parlamentare și se întregesc, ca semnificație socială, morală, psihologică, fapte și evenimente reținute de istorie doar ca sens, ca tendință generală sau parțială. Sunt, toate acestea, fapte pe deplin explicabile întrucât, după cum aminteam, tocmai intervențiile publicistice de zi cu zi conservă în expresia lor acel element specific irepetabil, poate chiar indefinibil al unei epoci și care se pierde fatal prin orice generalizare de ordin istoric.

Adevărul elocvenței incontestabile a publicisticii cotidiene se verifică inclusiv în cazul autorilor doar parțial adunați în volum. Este, între altele, cazul lui **Nae Ionescu**, **Nichifor Crainic**, **Emil Cioran**, **Pamfil Șeicaru**, **Nicolae Carandino**, **Zaharia Stancu**, al altora din perioada interbelică, din anii 1940-1944,

(Continuare în pag. 5)

educațional și de studii interdisciplinare

(Continuare din pag. 4)

1944-1947, dar și ulterior, ale căror intervenții publicistice, întâmplător scoase acum, din ziarul vremii, au darul, când nu sunt manipulate (și o asemenea manipulare este posibilă tocmai ca urmare a lipsei volumelor riguros editate), să întregescă, să lumineze dinlăuntru profilul unor epoci, complexe și contradictorii, tendențios asociate până acum unilateralului sau chiar derizoriului.

Din perspectiva acestei realități, prof. univ. dr. Valeriu Râpeanu a schițat posibilitatea unei ample acțiuni de cercetare a publicisticii românești și de editare a ei, în volume riguros structurate și însoțite de aparatul critic necesar. Proiectul ca atare, în care vor fi antrenate toate cadrele didactice și o mare parte din studenții Facultății de Filosofie și Jurnalistică a Universității „Spiru Haret”, a început deja prin instituirea colecției **Mari zăriști români**, din

care au și apărut două volume la Editura Fundației „România de Măine”. Acest amplu program de cercetare a fost unanim susținut de cei prezenți la dezbateri, îmbogățit cu propunerea unor noi unghiuri de investigație a publicisticii și a unor noi teme, avansate în comunicări precum: **Preocupări teoretice pentru comunicare și jurnalism** (conf. univ. dr. Sultana Craia), **Presa și relațiile dintre state; repere istorice** (conf. univ. dr. Rodica Șerbănescu), **Mass-media în perioada de tranziție din România** (conf. univ. dr. Lucian Chișu), **Presa culturală și „tranziția”** (lector univ. Mihai Cernat), **Mass-media și cultura de masă** (lector univ. Marin Stoian), **Obiectivitate și subiectivitate în informarea de agenție** (lector univ. Pamfil Nichițelea), **Din istoria influenței presei occidentale în dezvoltarea presei românești** (asist. univ. Gabriela Florea), **Presa și publicistica violenței în familie** (asis. univ. Romina Surugiu).

Stimulent al individualității creatoare

Secțiunea a III-a LOGICĂ ȘI EPISTEMOLOGIE a avut mai puține comunicări științifice în program, dar faptul ca atare, ca și arta moderatorilor (prof. univ. dr. **Cornel Popa**, conf. univ. dr. **Acsinte Dobre**)

de a orienta dezbaterile spre problemele cardinale i-au prilejuit concentrarea pe esențial, o mai acută percepere a incongruențelor specifice societății contemporane, mai cu seamă celei românești

în tranziție și formularea unor concluzii de stringentă actualitate pentru mai multe profile de studiu. Simplificate la maximum, spre a putea fi înțelese și, implicit, adoptate și de studenții altor specializări, în cuprinsul cărora cunoștințele de logică și epistemologie nu pot fi ignorate fără pericolul sterilității de gândire, principalele concluzii ale dezbaterilor din Secțiunea a III-a ar putea fi formulate și astfel:

Insemnătatea și nevoia cunoștințelor de logică sporesc astăzi într-o lume cu manifestări adesea ilogice, tocmai ca un corectiv rațional pe care gândirea, ideea pot să-l exercite asupra existenței, asupra faptei cotidiene. Ceea ce nu înseamnă că logica, epistemologia ca teorie a cunoașterii științifice își găsesc validarea mai cu seamă în perioadele de criză; dimpotrivă, tomi insuficiența lor pătrundere și receptare în social preliminară sau chiar determină succesivele crize ale cunoașterii, ale comunicării și ale comportamentului social.

Stringența logică se cere a fi nu doar o metaforă, ci o atitudine cotidiană în existența fiecărui actual sau viitor intelectual, un raționament corect în stare de veghe, capabil să îndrepte, dar să și preîntâmpine abaterile de la normele logicii. Stringența logică duce la esențializare și la optimizarea eforturilor, la limpezirea viziunilor de ansamblu fără de care intelectul nu-și poate îndeplini menirea lui ca proiecție ordonatoare în afară și ca stimulent al perfecționărilor launtrice.

Ceea ce nu înseamnă că rigoarea logică are ceva comun cu uniformizarea, cu aplatizarea, cu

transformarea individualității creatoare într-o formă de repetiție amorfă, fără originalitatea al cărei gir suprem este dat tocmai de gândirea corectă, de raționarea veridică. Arta îmbogățirii și valorificării nuanțelor, inclusiv în orizontul tipurilor de gândire și de raționament, se cade, deci, a fi o componentă esențială a stringenței logice, pentru care adevărul este unul singur, dar perceput de fiecare în parte adesea ca o descoperire personală și care-i mobilizează întreaga ființă. Tocmai în aceasta și constă obiectivitatea universală a logicii, dar și capacitatea ei de a veni în întâmpinarea și a ne sublima subiectivitățile în disponibilități creatoare.

Din această perspectivă, corelația dintre logică și învățământ a fost frecvent utilizată, pe bună dreptate subliniindu-se în dezbaterile acestei secțiuni că tocmai caracterul interdisciplinar al logicii o statuează ca cel dintâi aliat în predarea corectă, eficientă a tuturor disciplinelor de învățământ. Asemenea mesaje generoase s-au regăsit în toate comunicările științifice înscrise în programul Secțiunii a III-a: **Logica acceptării, opiniile și argumentarea** (prof. univ. dr. Cornel Popa), **Complementaritatea „gândire forte” – „gândire slabă” în argumentarea metateoretică și filosofică** (conf. univ. dr. Acsinte Dobre), **Comunicarea specializată și adresabilitate publică** (conf. univ. dr. G.G. Constandache), **Limba naturală, limbajele logice și teoria argumentării** (lector univ. Gabriel Iliescu), **Perspectiva logico-topologică asupra dinamicii opiniilor** (cercet. șt. D. Mateescu).

Raționalism și umanism, fundament al solidarității universitare

Conducerea Facultății de Filosofie și Jurnalistică a Universității „Spiru Haret” a fost inspirată când a hotărât ca recenta sesiune științifică anuală, desfășurată în cele trei secțiuni, să se încheie printr-o dezbateră de sinteză, la care au participat cadre didactice prezente în cele trei secțiuni. Inspirată a fost și alegerea temei, intitulată **Raționalism și umanism în cultura românească actuală**, pentru că din dezbateră ei interdisciplinară, căreia i s-a circumscris întreaga bogăție de idei lansată în secțiuni, au rezultat concluzii de mare însemnătate teoretică și practică. S-a demonstrat o dată mai mult că tocmai prin însumarea eforturilor de creație la nivelul întregii structuri universitare pot fi elaborate proiecte îndrăznețe de cercetare, realizate în etape succesive și în finalități de nivel național. Și tocmai pe această cale, cercetarea universitară, în ansamblul ei, poate depăși stadiul strict analitic, preponderent consemnativ, spre a accede la sinteze de amploare și de impact social. Cadrul dezbaterii a fost „provocat” prin substanțiala expunere a prof. univ. dr. **Valeriu Râpeanu** (unul dintre moderatorii acestei mese rotunde, alături de prof. univ. dr. **Ion Tudosescu**, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalistică), expunere care a pornit de la falsa antinomie pe care unele grupuri culturale de astăzi o proclamă între valori complementare ale societății moderne. Este o tendință mai generală de fragmentare, de atomizare și de respingere a unor valori consacrate, pe motive străine artei, culturii, pe motive adesea strict subiective, ținând de orientarea politică a protagoniștilor. De altminteri, atât în această expunere preliminară, cât și pe parcursul dezbaterilor propriu-zise a fost evidențiat, prin exemple de necontestat, faptul că politicul acaparează astăzi până la sufocare spațiul de manifestare al artei, al filosofiei, al moralei, al culturii în genere, judecățile de valoare astfel formulate fiind de la început viciate prin inadecvare

și grosier spirit de grup, tezisist. Orice societate are și un conținut politic, dar la noi s-a instalat o politizare excesivă.

Nu este, deci, de mirare că adevărul istoric este contrafăcut în fel și chip, că rollerismul anilor '50 este actualizat și cultivat sub alte etichete, într-o vreme când, ca o ironie a sorții, se proclamă pe toate căile nevoia de asanare morală a societății românești. Sub agresiunile concertate ale culpabilizării unora dintre cei mai mari creatori de cultură din România, sub motiv că ar fi colaborat cu comunismul – chiar dacă din perioada acestei „colaborări” au rezultat opere reprezentative, de recunoaștere internațională – cultura se vede astăzi marginalizată, lipsită de o strategie guvernamentală care s-o protejeze, s-o stimuleze, iar scriitorul, în genere creatorul de cultură nu mai are influența socială tradițională. În plan strict mediatic, dezbateră ca atare a trecut înaintea creației artistice propriu-zise. În unele reviste, dar mai cu seamă în dezbaterile TV, se susține că cel mai interesant fenomen cultural astăzi la noi este cartea politică, fără a i se delimita limpede conținutul. Astfel încât nu este clar ce se înțelege astăzi prin cartea politică. Este cartea de istorie? Este cea de poliologie? Scriitorul care până în 1989 avea credit și audiență în fața cititorilor folosește astăzi aceste însușiri pentru activitatea lui politică, jurnalistică etc. Este acceptat sau combătut nu pentru opera lui literară, ci pentru angajamentul sau neangajamentul lui politic.

În aceeași ordine de idei a fost subliniat faptul că raționalismul și umanismul, cu o mare tradiție în cultura românească, rareori beneficiază astăzi de o analiză temeinică, iar demersurile în acest sens alunecă într-un plan politic. Chiar ortodoxismul este considerat ca ceva intangibil, fie de „analizii” ce-l opun artificial democrației și spiritului european în genere, fie de cei ce cred că a-l supune discuției echivalează cu a te situa pe o poziție agresivă. Așa se face că în unele emisiuni TV, viața spirituală este consacrată

exclusiv religiei, iar în altele, Biserica ortodoxă Română este acuzată de conservatorism și închistare dogmatică.

O asemenea stare de spirit are, desigur, și unele cauze mai vechi. Multă vreme la noi, raționalismul a fost asociat și motivat de explicația strict științifică. Ceea ce nu intra sub umbrela explicației științifice era considerat negativ. Dar raționalismul nu se poate reduce la atât. Valoarea are un înveliș rațional și un miez irațional, a le disocia brutal este un atentat la valoarea și o cale deschisă (prin rigoarea) iraționalismului. Așa se și explică, în bună măsură, ofensiva actuală a parapsihologiei și a altor curente de acest gen.

Cum este posibilă și pe ce se întemeiază astăzi obiectivitatea? Deși diferite ca expresie, răspunsurile la această întrebare s-au raportat unui fond comun: judecata de valoare, obiectivitatea ei se cer întemeiate exclusiv pe opera creatorului. Dar în condițiile în care spiritul critic este denaturat prin ingerința politicului, opera este eludată și rolul ei în definirea creatorului este preluat de angajamentul lui. S-a ajuns astfel la paradoxul în care nici o apreciere nu mai este formulată din afara unei poziții partinice, și cum la noi există tot atâtea partinătăți câte partide avem, confuzia valorilor este pe cât de evidentă, pe atât de explicabilă. Într-o asemenea confuzie, notorietatea substituie personalitatea, iar obiectivitatea își apără tot mai greu pozițiile.

Soluția ieșirii din această criză este revenirea la normalitate, dar redusă la atât, fraza riscă sofismul. Mediul universitar este dintre cele mai propice luptei pentru revenirea la normalitate. Cum? Prin cultivarea în rândurile tineretului a unui sistem de valori, a unor modele care, prin difuziunea lor în structurile întregii societăți, să aibă o valoare de profilaxie morală. Aici a fost subliniat rolul de excepție al unui mare profesor, al mentorului spiritual prin definiție, capabil să facă școală, să

teaurizeze în conștiința emulilor sinteza valorilor unei sau unor epoci. Drept argumente, au fost aduse în discuție o seamă de opere reprezentative ale culturii române, care, editate fiind după decenii întregi de interdicție, au înregistrat o largă difuzare și au reintrat rapid în circuitul de idei grație îndeosebi receptivității la aceste valori de care au dat dovadă elevii marelui profesor, modelator de conștiințe.

Substanța formativă a învățământului universitar se cere pusă mai bine în valoare, perspectivă din care participarea la dezbateri au formulat o seamă de concluzii. A fost apreciată inițiativa Universității „Spiru Haret” de a intensifica activitatea de cercetare la nivelul profesorilor și studenților, de a extinde practica sesiunilor științifice, dar și a cercetărilor sociologice de teren, acestea din urmă trebuind să fie receptivă nu numai la fenomenele economico-sociale, ci și la cele culturale. Cu atât mai mult cu cât, dacă în domeniul economic au început să fie elaborate, la nivel național, o seamă de demersuri strategice, cultura românească nu beneficiază încă de o strategie coerentă, viabilă. Au fost elogiate, totodată, inițiativele editoriale ale facultăților, inclusiv seria **Analelor**, apărute pe specialități în tipografia modernă a Fundației „România de Măine”, sub egida căreia funcționează și Universitatea „Spiru Haret”. Prin intermediul tuturor acestor tipărituri, Universitatea „Spiru Haret” poate iniția un larg schimb de informații între mai multe centre de învățământ superior, prin care să se cultive solidaritatea universitară în România, reunirea tuturor forțelor disponibile pentru resurrecția culturii românești și participarea acesteia la ieșirea țării din criză.

Înșiși participarea la dezbateră acestei Mese rotunde au reprezentat girul reșitei sale. Aceștia au fost: prof. univ. dr. **Ion Tudosescu**, prof. univ. dr. **Valeriu Râpeanu**, acad. **Alexandru Boboc**, prof. univ. dr. **Ion Rebedeu**, prof. univ. dr. **Ioan Roșca**, prof. univ. dr. **Cornel Popa**, conf. univ. dr. **Ion Ivanciu**, conf. univ. dr. **Acsinte Dobre**, conf. univ. dr. **Sultana Craia**, conf. univ. dr. **Lucian Chișu**, lector univ. **Ion Stepanescu**.

Pagină realizată de
Mihai IORDĂNESCU

Sărbătoare în lumea universitară

(Continuare din pag. 1)

În cadrul **Fundației „România de Măine”** și al **Universității „Spiru Haret”**, academicianul profesor N.N. Constantinescu s-a afirmat și se afirmă ca un mare profesor și om de știință, ca un factor de coeziune a forțelor creatoare. Ca titular al celor două cursuri fundamentale, ținute în fața studenților de la Universitatea „Spiru Haret” – **Probleme fundamentale ale tranziției la economia de piață și Metodologia cercetării științifice în domeniul economic** – se bucură de o audiență entuziastă în rândurile tineretului universitar și ale întregului corp profesoral din facultățile cu profil economic, din rândurile cărora toți i-au fost studenți. Ca președinte al **Academiei de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României**, care funcționează în

cadru Fundației „România de Măine”, conduce un amplu și complex program de cercetare științifică. Sub directsa coordonare a fost elaborată lucrarea fundamentală **Probleme ale tranziției la economia de piață în România**, apărută la Editura Fundației „România de Măine”. Alte cercetări își află concretizarea în volumele cu profil economic din **Enciclopedia performanțelor românești din secolul XX**, lucrare fundamentală în curs de apariție sub egida Fundației „România de Măine”. Totodată, sărbătoritul de astăzi este unul dintre colaboratorii de frunte ai revistei **Opinia Națională**.

Prestigiul educațional și științific al academicianului profesor N.N. Constantinescu l-a impus și pe plan internațional. Sărbătoritul de astăzi a fost Invited Professor la Economic Development Institute of the World

Bank, Washington DC. Este membru al Academiei Regale a Doctorilor din Spania, doctor honoris causa al mai multor universități românești și străine.

Ajuns la vârsta senectuții, N.N. Constantinescu reprezintă un simbol al demnității științifice și universitare, al iubirii de țară și al luptei pentru promovarea intereselor fundamentale românești. Este stimat și iubit de întreaga comunitate academică, de cele peste 50 promoții de economiști formați sub devotata lui îndrumare, de toți cei ce-l cunosc. Proiectele lui științifice și educaționale sunt mari și generoase, un motiv mai mult pentru noi, cadrele didactice, cercetătorii și studenții Universității „Spiru Haret”, spre a-i ura, cu respectul cuvenit, multă sănătate, putere de creație și împlinirea tuturor idealurilor sale!

Să ne trăiești întru mulți ani, stimată coleg și iubite prieten! ■

Moduri de gândire a dezvoltării economice

(Continuare din pag. 1)

Dacă analizăm cu atenție datele de mai jos, constatăm, fără dificultate, faptul că „ieșirea din actuala criză economică” ar trebui

să pornească de la agricultură: 48,0 % din subiecți în 1998, 43,7% în 1999 și 46,19% în 2000 cred că aceasta este soluția. Mult mai puțin văd soluția în dezvoltarea industriei și procente cu totul nesemnificative (în jur de 3%)

în servicii și la fel stau lucrurile și în cazul altor domenii (turism, cercetare, învățământ etc.). Oricum am privi lucrurile, ordinea priorităților este: agricultura, industria, servicii.

Domeniul	Sondaj 1998	Sondaj 1999	Sondaj 2000
Agricultura	48,0 %	43,74 %	46,19 %
Industria	26,1 %	18,82 %	27,87 %
Serviciile	3,5 %	2,9 %	2,85 %
Turismul	4,7 %	7,07 %	5,23 %
Comerțul	4,5 %	3,05 %	3,31 %
Cercetarea	0,9 %	1,32 %	0,69 %
Învățământul	2,8 %	5,85 %	3 %
Administrație publică	0,8 %	0,81 %	0,46 %
Domeniul financiar – bancar	4,9 %	5,39 %	6,54 %
Altul	0,8 %	1,48 %	0,92 %
Nu știe / nu răspunde	3,0 %	9,56 %	2,77 %

Dacă acceptăm ideea că, în fața faptelor, nu există contraargument exterior lor, trebuie să acceptăm și ideea că datele de mai sus exprimă un anumit mod de a gândi prioritatea diferitelor domenii în dezvoltarea economică a țării (pe termen scurt cel puțin). Până aici lucrurile sunt limpezi și nu ridică semne de întrebare, mai ales că și în cazul altor sondaje de opinie, ordinea priorităților nu diferă atunci când se pune această întrebare sau una similară cu cea pusă de noi.

Dacă însă ne propunem să deslușim semnificația acestui mod de a gândi dezvoltarea economiei, atunci lucrurile se complică foarte mult și unele probleme majore de interpretare nu mai pot fi ocolite. În perspectivă istorică, trecerea pe primul plan a dezvoltării agriculturii ne duce înapoi în timp, la epoca fiziocraților, la modul de a gândi a lui Quesnay și Colbert, la sec. al XVIII-lea. În cazul țării noastre, acest mod de a gândi putea fi considerat firesc chiar până în perioada celui de al doilea război mondial. El nu putea fi decât firesc în condițiile în care cca. 80% din

populație era ocupată în agricultură, dar cu total anacronică în intervalul 1950-1989 – în anii 1980, doar 30% din populație mai era rurală. Ar trebui să acceptăm în acest caz, la fel de firească, și constatarea că în vremea noastră oamenii obișnuiți s-au întors „înapoi în timp”, din punctul de vedere al gândirii economice. Nu la perioada comunistă, ci la cea antebelică, deci mult înapoi și fără nici o legătură cu comunismul, ci cu realitatea economică din vremea noastră. Vom analiza cu alt prilej modul în care motivează oamenii modul lor de a gândi, deoarece faptul prezintă un mare interes teoretic și practic, ne mulțumim pentru moment să subliniem doar raportul că acest mod de a gândi al oamenilor este rezultatul reflectării unei situații economice reale și nu al unei anumite propagande. Mai mult, ar trebui spus că, de fapt, dincolo de discursul politic, și-a făcut apariția un mod de a gândi dezvoltarea economică nou, necunoscut în ultimii 40 de ani, și, ceea ce este și mai important: în același timp, realist și anacronic, ceea ce trebuie să ne dea serios de

gândit, ambele aspecte cerându-se a fi lămurite.

2. Gândire economică și progres economic și social

Ideea că progresul forțelor de producție (a uneltelor) reprezintă începutul trecerii într-o nouă etapă a dezvoltării omenești este bine cunoscută în istoria gândirii economice și sociale și ea nu aparține numai marxștilor. În cazul gânditorilor români ar trebui de spus chiar mai mult, în vreme ce noile unelte apărute, după 1950 mai ales, au generat în Occident ideea că ne aflăm într-o nouă etapă de evoluție a lumii, la noi s-a făcut un efort deosebit pentru a se dovedi că este vorba de o simplă revoluție tehnico-științifică, integrabilă deplină în „societatea socialistă multilateral dezvoltată”. În același timp, a continuat ignorarea faptului că, „în sfera Kronos”, adică a timpului ascendent (nu a celui circular), progresul s-a realizat prin trecerea de la dominarea sectorului primar (agricultura), ca sector de producere a majorității bunurilor, veniturilor și al ocupării forței de muncă, la dominarea

sectorului secundar (industriei) și apoi la începutul dominării celui terțiar (serviciu). Iată cum apare azi relația dintre cele trei sectoare în economia țărilor dezvoltate!

În SUA, agricultura nu mai este de multă vreme sectorul principal al „avuției naționale”. Chiar industria a suferit prefaceri esențiale în ultimele decenii. În 1959, forța de muncă era ocupată 40% în industria prelucrătoare și sub 1/5 în 1990, adică sub 8%. Sectorul servicii ocupa și el 40% din forța de muncă în 1959, dar ajunsese la peste 75% la începutul anilor 1990. În Anglia, producția industrială a scăzut cu 15% în perioada 1973-1983. În același interval de timp, producția de servicii a sporit cu 80%. În OCDE, ponderea serviciilor în PIB este de peste 60%. Mai mult, chiar industria rămasă nu mai este industrie, ci, în mare măsură, o neindustrie sau o meta-industrie, cu accent pe crearea de materii prime rare, cu dependențe majore față de „serviciile de producție” (Technische Dienstleistungen). Aceste servicii, de un tip cu totul diferit de cele din trecut, devin treptat „cheia competitivității”, fiecare produs fiind gândit și în termenul de „conținuturi de servicii”, cu rol esențial în creșterea competitivității unei economii naționale. Aceste „servicii de producție” oferă azi cele mai multe locuri de muncă în țările avansate, ele creează cea mai multă avuție națională și explică transformarea imigrării de specialiști în domeniul informaticii, și în alte domenii legate de tehnica „de vârf”, în politică de stat a unor țări ca SUA și Germania.

Oricum, trebuie spus că împrejurările de mai sus au generat o adevărată mutație în gândirea economică din țări ca: SUA, Japonia, Germania, Anglia, Canada etc.

3. Câteva probleme specifice de psihologie economică

Dacă ne propunem să comparăm cele două moduri de gândire economică schițate mai sus, nu putem ocoli unele constatări. În vreme ce, gândirea economică a oamenilor de la noi pornește de la premisa că sectorul agricol este prioritar, după care, în ordinea priorităților, ar urma industria, serviciile neprezentând nici o importanță deosebită, când este vorba de politici economice, în Occident și în țările avansate, lucrurile stau, cum am văzut, exact invers. Și acest lucru nu este deloc lipsit de importanță nici din punctul de vedere al psihologiei economice. Într-adevăr, dacă progresul uneltei reprezintă condiția trecerii de la o etapă istorică la alta, nu trebuie uitat nici faptul că factorul psihologic poate reprezenta și el, în unele împrejurări, condiția majoră a progresului unei anumite societăți. Demonstrația lui Max Weber privind „etica protestantă” și rolul ei în nașterea „spiritului capitalist” este una dintre cele care au rezistat până azi. Mai mult, cercetările aparținând chiar psihologiei istorice contemporane au demonstrat faptul surprinzător că nici nu este de conceput progres social și istoric fără o anumită „stare de pregătire psihologică” a unei mase mari de oameni pentru a veni în întâmpinarea progresului și al sprijini. McClelland este numai unul din acei gânditori care, în plină epocă contemporană, au studiat tocmai „starea de pregătire pentru progres”, „virusul psihologic al dezvoltării” identificându-l în nevoia de realizare sau de performanță (Need of Achievement),

în absența căruia nici nu poate fi vorba de progrese majore în modernizarea economiei unei țări.

4. Paradoxul gândirii economice românești și consecințele lui inevitabile

Acceptarea pozițiilor exprimate mai sus, a celor două moduri de a gândi dezvoltarea economică, este imposibil de evitat, deoarece, în fața unor realități nu pot fi valabile argumentele elaborate în ordinea gândirii speculative. Căci nu este posibil ca, gândirea economică, a omului obișnuit, și cea care rezultă din analiza unor date esențiale ale evoluției economice să fie simultan adevărată și falsă. Dacă una din ele este adevărată, atunci cealaltă (fiind diametral opusă) nu poate fi decât falsă. Și, ce este un paradox dacă nu un rezultat al unor premise ce sunt acceptate ca adevărate, dar care duc, printr-un șir de raționamente valide, în final, la concluzii contradictorii, în dezaord cu concepții sau teorii, sau credințe unanim acceptate.

Recunoașterea unui paradox reprezintă întotdeauna punctul de plecare al unor noi dezvoltări în cele mai diferite domenii, inclusiv în politica economică a diferitelor țări politice. Mai întâi, în cazul nostru, ar trebui lămurit de ce două moduri de a gândi economic sunt, în același timp, adevărate și într-o profundă contradicție? Pentru a rezolva paradoxul nu există decât o soluție: cercetarea în amănunt a cauzelor care au determinat apariția paradoxului, adică cercetarea în detaliu a motivației gândirii economice de la noi, gândirea economică occidentală este lămurită mai de mult. Această cercetare a fost făcută cu multă atenție la ISOP și rezultatele le vom publica în viitor, deoarece ele prezintă un interes teoretic și practic mai general. Dar, oricare ar fi rezultatul cercetărilor concrete, ele vor putea duce, cel mult, la eliminarea paradoxului prezentat de noi. Dar și într-un caz și în altul, în fața „politicului” va apare de neocolit dilema, modelată parcă de un Omar contemporan: fie că acceptăm primul mod de gândire, fie pe cel de al doilea, concluziile sunt negative. Pe baza primului mod de gândire nu avem cum progresa: nu putem merge „înainte”, mergând „înapoi”. Pe baza celui de al doilea mod de gândire, putem merge înainte, dar eforturile financiare și nivelul pregătirii școlare, educarea creativității, pregătirea psihologică, pe căi democratice, a oamenilor și procurarea tehnologiilor moderne (legate de industria de vârf și de servicii de producție), sunt mult peste orice resurse financiare de care am putea dispune (după datele preluate din studiul realizat de Adnana Manda și Geomina Popescu – CEM, 1996 p.14 – și intitulat „Piața internațională a tehnologiei informației” era estimată la 2.065 miliarde de dolari în 1995. Din această sumă, fostelor țări comuniste le revine mai puțin de 3 miliarde de dolari. României doar 85 milioane dolari.

A treia soluție abia trebuie gândită. Altfel, de la sine, societatea noastră va evolua, doar, după câte se pare, nu spre viitor, ci spre trecut. Problema celei de a treia căi „pare” a se pune azi la fel de acut ca și în 1990. Amânarea elaborării ei înseamnă „evoluția spontană”, care duce inevitabil spre trecut.

1. Pentru documentare și detalii vezi: Agnes Ghițuțiu: *Serviciile - o componentă esențială a politicilor industriale contemporane*, în: *Conjunctura Economiei Mondiale*, Editura „Expert”, București, pg. 282, 1995.

Forța de muncă între cerere și ofertă

Prof. univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ

Literatura de specialitate din țări dezvoltate și cu experiență în funcționarea economiei de piață atrage atenția că în domeniul acesta al ofertei, al pieței muncii se confruntă două concepții (viziuni) diferite. Astfel, unii economiști consideră că principiile pieței sunt valabile și trebuie să se aplice și în funcționarea pieței muncii, în timp ce alți economiști neagă această posibilitate, în principal pomind de la dificultățile, de la reputația generală de a se măsura și demonstra rolul salariului nominal și real în mișcarea și ajustarea ofertei de forță de muncă la cerere, în funcționarea pieței muncii.

În țara noastră, studiile consacrate ofertei de forță de muncă nu examinează și clarifică aceste probleme fundamentale ale pieței muncii; ele sunt marcate de simplificări și superficialitate incompatibile cu nevoile de organizare și funcționare eficientă a pieței muncii, cu cererea de forță de muncă, de definirea modului în care ar trebui acestea folosite în condiții de criză, pentru restrângerea ofertei și, dimpotrivă, în condiții de avânt economic, cu ce pârghii și mijloace și cum ar trebui ele corelate și utilizate.

Din studiul *Sursele ofertei de forță de muncă și factorii care o determină*, rezultă îndubitabil că oferta de forță de muncă este o componentă a

populației, dar care este influențată direct și indirect, puternic, de un mare complex de factori din sfera economiei și societății în ansamblu, precum și de cererea de forță de muncă, volumul și distribuția locurilor de muncă, a oportunităților de ocupare. Or, la noi, în teorie, ca și în practică, oferta de forță de muncă este definită și analizată ca o componentă **exclusiv** a populației. Se pot lesne constata, evidențierea gradului scăzut de valorificare a potențialului productiv al populației, rezervele de asemenea resurse și de aici numeroasele probleme de politică demografică, economică și socială și importanța măsurilor care se impun.

În România, datorită tergiversării restructurării în sfera cererii, în general, au loc mari pierderi de populație și de ofertă, de potențial productiv, de creștere economică; sunt pierderi care, în condițiile unor diferențe mari de venituri în raport cu țările dezvoltate, constau mai ales din tineri și elite. Politică de descurajare a ocupării cu mijloace brutale, dure (disponibilizare, pensionare anticipată, blocarea salariilor nominale și scăderea veniturilor sociale în general) creează un teren favorabil fie emigrării, fie rămânerii în sărăcie, cu toate consecințele ce decurg de aici.

Diminuarea perspectivelor de ocupare favorabile în România a descurajat nu numai natalitatea, dar au crescut abandonările școlare, dezinteresul pentru procesul de învățare și formare profesională a unor resurse care, dacă vor rămâne în țară, nu vor putea să dezvolte efecte prea benefice în firmă, să susțină corespunzător capacitatea de competiție a economiei românești. O mare parte a scăderii natalității se datorează nu numai sărăciei, lipsei de locuințe, dar și tendinței instalate și în alte țări, de tranziție la un nou model demografic, bazat pe amânarea căsătoriei, amânarea concepției primului copil, ajustarea dimensiunii familiei. Iată de ce unii demografi atrag atenția că, în loc de etichetări, cum ar fi prăbușirea natalității etc., sunt necesare studii aprofundate și interdisciplinare care să constituie cu adevărat o temelie solidă pentru strategie și măsuri de politică socială, economică și demografică. Mortalitatea (și indicatorul ei cel mai sintetic, durata medie a vieții) este determinată în principal de incapacitatea guvernărilor de a realiza rapid reformele, de a viza în mod corespunzător componente și mecanisme care au impact pozitiv asupra calității vieții, care evită degradarea nivelului de trai, degradarea

asistenței medico-sanitare, incitarea la violență, dezordine și incertitudine pentru viitor. De aceea, relansarea echilibrului demografic prin reducerea mortalității reclamă măsuri adecvate și coerente din toate domeniile implicate.

În fine, evitarea emigrării tinerilor și elitelor impune măsuri complexe și dintre cele mai urgente în România (relansarea economică), deoarece plecarea creierelor și tinerilor afectează potențialul uman, oferta de muncă și pe termen scurt, chiar din anul 1990. Modificarea comportamentului tinerilor față de căsătorie și natalitate mărește implicit presiunea lor asupra ocupării, pentru crearea unui număr suficient de locuri de muncă și care să aibă și o structură calitativă corespunzătoare aspirațiilor profesionale.

Există o tipologie a comportamentului economic al populației (ofertei) în raport cu unele caracteristici esențiale, ca de pildă, cu **sexele, grupele de vârstă și mediul de reședință** ș.a.

Gradul mai redus de participare a femeii (la constituirea ofertei), este generat mai ales de înțelegerea „parțială și simplistă” a funcțiilor femeii de „acasă”, (care, de fapt, sunt funcții complexe, demografice, economice, sociale), de abordare marginală a raționalității familiei în raport cu raționalitatea economică dominantă din afara familiei.

Această inegalitate de șansă și de acces este sursa participării mai scăzute a femeii la piața muncii și nu presupune discriminări care la noi, în România, nu există.

Îmbătrânirea populației, în general și a populației în vârstă de muncă, în special, afectează toate aspectele vieții sociale.

În domeniul ocupării este necesar să se analizeze dacă scăderea populației

în vârstă de muncă prin îmbătrânire poate fi contracarată prin rezervele pe care le includeau, populația feminină, tineretul fără ocupație și populația care se pensionează; în al doilea rând, se cer elaborate și promovate programe de ocupare adecvate persoanelor vârstnice; în al treilea rând, procesele de îmbătrânire se cer studiate în planul implicațiilor lor asupra productivității muncii, în planul corelațiilor productivității muncii individuale cu salariile care sunt, de regulă, așezate pe coordonata vârstei și, în fine, în planul evoluției calificării medii în condițiile îmbătrânirii populației în vârstă de muncă; în al patrulea rând, se cere studiată și cunoscută problema dacă scăderea populației în vârstă de muncă facilitează sau nu reducerea șomajului; în al cincilea rând, în condițiile reducerii populației în vârstă de muncă sporește rolul mobilității (profesionale și teritoriale) în formarea și utilizarea ofertei de forță de muncă (și de timp de muncă).

În domeniul protecției sociale este absolut necesar să se țină seama că populația în vârstă de muncă a devenit mai vulnerabilă la șomaj; cheltuielile cu protecția șomajului tind să crească sensibil, pe cât timp contribuțiile salariale la formarea resurselor tind să se reducă; prelungirea educației se asociază strâns cu retragerea mai timpurie din muncă și deci cu reducerea numărului de ani de cotizare. Promovarea muncii parțiale și temporare precarizează nu numai munca (ocuparea), dar și veniturile, afectându-se riscul excluderii sociale chiar din momentul pensionării. În fine, s-ar impune clarificate proporțiile populației vârstnice care lucrează după vârsta de pensionare datorită erodării și insuficienței pensiei, precum și altor cauze.

Cine și de ce agrează istoriografia românească

Prof. univ.dr. Ioan SCURTU

În perioadele de tranziție – și România parcurge din 1989 o asemenea perioadă – se fac evaluări și reevaluări critice asupra tuturor domeniilor de activitate. De regulă, noul regim contestă orice realizare a regimului pe care l-a înlocuit, pentru a-și justifica și argumenta legitimitatea, voind de a „rape cu trecutul” și a asigura promovarea „valorilor adevărate”. Condamnarea trecutului este pentru politicieni o modalitate prin care se justifică nerealizările prezentului, aruncându-se vina pe „greșala moștenire” a vechiului regim. În realitate, aproape întotdeauna în perioadele tulburi se înregistrează o puternică ascensiune a nonvalorilor, care devin extrem de agresive, așa cum dăruie o apă învolburată ies la iveală crengile putrezite, care până atunci stăteau pe fundul albiei.

Istoriografia românească a cunoscut și ea perioade de tranziție, o dată cu întreaga societate. Ceea ce urmează este extraordinara asemănare între formele pe care le-a îmbrăcat această tranziție în anii '50 și în anii '90.

Ne amintim că în anii '50 a dominat spiritul nihilist. Se afirma că tot ceea ce a creat „istoriografia burgheză” era o grosolană falsificare a realităților și că abia după 1948 se putea reda poporului o istorie științifică, obiectivă, întemeiată pe învățătura marxist-leninist-stalinistă. După 1989, s-a înregistrat același fenomen: prin mass-media s-a vehiculat teoria potrivit căreia „istoriografia comunistă” a falsificat trecutul, nu a creat nimic valabil, astfel că „trebuie să o luăm de la zero”. Timp de câțiva ani, acest punct de vedere a avut o reală credibilitate, dovadă fiind repetatele întrebări adresate, în cele mai diverse împrejurări, istoricilor: „Când o să ne redați istoria adevărată?”

O altă asemănare este și a

„directorilor de opinie”, adică a promotorilor noilor idei, care stabilesc sensul evoluției istoriografiei. După 1948, cei mai agresivi „directori de opinie” erau oameni care nu aveau nici o legătură cu istoria. Se cuvine menționat faptul că cel desemnat să îndrume „frontul istoricilor” a fost Mihail Roller, de profesie subinginer. Acești politrucci pretindeau că ei sunt singurii care știu cum trebuie scrisă „istoria adevărată” și că la punctul lor de vedere – care era de fapt cel impus de Moscova – „nu există alternativă”. După 1989, s-a înregistrat un fenomen similar. Pe ecranele televizoarelor, la radio și în presă au apărut, pentru a formula judecăți de valoare asupra istoriografiei românești, mai ales persoane din afara acestui domeniu de specialitate. Este drept că ele erau mai „elevate” decât predecesorii lor din anii '50; de această dată „directorii de opinie” fiind opticieni, chimiști, actori, esești etc. Lor li s-au alăturat, ca și în anii '50, unii istorici, aproape toți specialiști în istoria veche și medie, care nu au cercetat documente privind istoria contemporană, dar au fost chemați să se pronunțe în calitate de specialiști asupra problemelor de după 1918. Este cunoscut faptul că, de regulă, specialistul într-o anumită perioadă are o anumită „pudoare”, adică o rețineră în a se lansa în aprecieri care nu se întemeiază pe documente. Cei din afara domeniului o fac cu nonșalanță, convingși că punctul lor de vedere trebuie ascultat și urmat de cei cărora li se adresează.

La simpozioanele organizate în anii '50 și mult după aceea, luau cuvântul activiști de partid, care trăsau „linia” și la care vorbeau reprezentanți ai muncitorilor și țăranilor, ei fiind cei care „făceau istoria”. La asemenea

manifestări participau și unii istorici, care ocupau diverse funcții, fără a se ține seama de specialitatea lor. După 1989, a continuat această practică. Amintesc doar că în 1997 s-a organizat un „simpozion național” consacrat actului de la 23 august 1944 la care nu a participat nici un specialist în istoria contemporană a României.

O altă caracteristică a celor două perioade de tranziție o reprezintă contestarea vehementă a ceea ce a fost pozitiv în istoria românilor și deplasarea accentului pe aspectele negative. După 1948, istoria era prezentată în spiritul luptei de clasă, iar toți cei care nu au sprijinit această luptă erau reacționari. Se aprecia că lungi perioade de timp românii au suportat exploatarea și asuprirea, cu alte cuvinte nu au fost factori dinamici ai istoriei. Este semnificativ faptul că în Istoria RPR, elaborată sub redacția lui M. Roller, nu exista nici măcar un paragraf consacrat Marii Uniri din 1918. Întreaga lucrare viza minimalizarea, până la anulare, a valorilor naționale, prezentarea românilor ca un popor „aflat în bătaia vânturilor”, care și-a căpătat verticalitatea o dată cu eliberarea sa de către „glorioasa armată sovietică”. Totuși, subinginerul Mihail Roller a evitat să formuleze deschis aprecieri denigratoare la adresa poporului român, ele apărând mai ales în subtext, prin combaterea forțelor reacționare, „feudale” și „burghezo-moșieresti”.

Unii „directori de opinie” de după 1989 au fost mult mai tranșanți. Un astfel de „director de opinie”, foarte mediatizat, a publicat o carte intitulată *Politice*, la Editura Humanitas. Pe coperta interioară volumului se face precizarea că autorul este specialist în „optică, spectroscopie, laseri și

plasmă”. După o analiză „microscopică” a poporului român, autorul a ajuns la următoarea concluzie: „Privit la raze X, trupul poporului român abia dacă este o umbră: el nu are cheag, radiografia plaiului mioritic este ca a fecalei [...] Toată istoria, mereu, peste noi a urinat cine a vrut: se cheamă că ne-am plămădit această clisă, daco-romanoslavă, mă rog. Apoi ne-au urinat la gard turcii; era să ne înecăm, așa temeinic au făcut-o. Demnitatea noastră consta în a ne ridica mereu gura zvântată, iar ei reîncepeau; ne zvântam gura la Călugăreni, ne-o umpleau iar la Războieni („distinsul intelectual” pare să nu fi citit manualul de clasa IV-a, din care se putea afla că lupta de la Războieni a avut loc înaintea celei de la Călugăreni) și așa mai departe, la nesfârșit” (H.R. Patapievi, *Politice*, București, Editura Humanitas, 1996, p.63). Ne oprim aici cu citatul, care continuă în aceeași notă.

Citind asemenea aprecieri – din partea unei persoane care se pretinde și este prezentată ca „lider de opinie” – se pun întrebări firești: Cui folosește o asemenea manieră de „rescriere” a istoriei? Aceasta este imaginea „adevărată” a poporului român? Nu se urmărește, oare, exact ca și în anii '50, o minimalizare până la anulare a valorilor naționale, prezentarea românilor ca un popor fără trecut și, evident, fără viitor?

„Directorii de opinie” din anii '50, ca și cei de după 1989, se pot impune pentru o anumită perioadă de timp, se pot iluziona că au „revoluționat” istoria, dar – în fapt – ei nu au fost învingători, ci mai curând niște crescențe dezvoltate pe trupul istoriografiei românești. Atunci când valurile tranziției se domolesc, iar apele intră în albia lor normală, gunoaiile se depun la mal, iar apa curge, tot mai limpede, pe fâgașul static.

Diplomația economică și climatul internațional

Prof.univ.dr.ing. Ioan GĂF-DEAC

Așa cum precizăm în articolul din numărul trecut, motivațiile principale care au conotație diplomatică accentuată și se referă la siguranța fasciculului de conducte poate fi oferită de proxima vecinătate a țărilor care (toate) sunt membre NATO. Africa de Nord cu zăcămintele bogate în hidrocarburi (îndeosebi din Algeria și Libia) ar urma să fie conectată pentru colectare în rețeaua subcontinentală (evasiemiteraneană) din sudul Europei. Zona Mării Mediterane constituie locul avantajos al terminalelor de distribuție (pe cale maritimă) a produselor petrolifere rafinate. Italia și Spania au o bună infrastructură și experiență în gestionarea și distribuția gazului metan lichefiat. Aria productivă petroliferă din marea Nordului și fluxul clasic rusesc de hidrocarburi în jumătatea de Nord a continentului european impun distanțarea posibilelor surse de concurență (așa cum ar fi țările și produsele rafinate provenite din Zona Caspică printr-o eventuală magistrală „Marea Caspică – Marea Neagră – Marea Nordului”).

Evitarea amplasamentelor principale cu funcții de transport pe continentul european induce evasiemiteraneană și protecția față de convulsile latente și potențiale din Balcani și din țările fostului bloc cu economii centralizate.

Magistrala subcontinentală poate, în schimb, genera dezvoltări secvențiale cu subproiecte finanțate comunitar. Actualele facilități intra-europene de transport (în special naval) rămân în poziții de infrastructură primară determinativă pentru noi dezvoltări alternative (comerț, turism, transport industrial, militar ș.a.).

Are o semnificație aparte faptul că în anul 1995 concernul KRUPP din Germania și-a iterat, în strategia sa pentru un interval de două decenii, posibila abordare a unui proiect cu finanțare comunitară, Constanța – Rotterdam, însă destinația finală, reprezintă facilități pentru uz general european (turism, transport fluvial pentru descongestionarea deplasărilor terestre, deplasări de mărfuri și prestări de servicii productive comune).

Așadar, diplomația economică se manifestă pregnant în mediul

internațional, ca factor generator de condiții de creștere economică. Pentru exemplificare, sinteza principalelor **motivații favorabile** României în fluxul Caspic – European pentru hidrocarburi se prezintă după cum urmează: poziția geo-strategică la Marea Neagră (momentul intermediar); infrastructura generală asigurată de: terminalele de la țărmul Mării Negre; linia fluvială Constanța-Rotterdam; acces terestru nerestricțiv; capacități de rafinare la țărmul Mării Negre; capacități totale folosite pentru rafinare de 15-20 milioane tone/an; infrastructura petrochimică locală; piața de 23 milioane locuitori; disponibilitate de parteneriat.

Subiectele nefavorabile în procesul conjunctural de determinare a amplasamentului coridorului principal de transport prin România în principal se rezumă la:

- Situație economică și potențial de repliere nesatisfăcătoare în drumul spre economia de piață;
- Lipsa de „viziuni mari”, neidentificându-se linii de forță (cu continuitate asigurată, de la guvern la guvern) în politica

externă economică a țării;

- Slaba afirmare a rolului sau importanței Comisiei de Cooperare Economică în Bazinul Mării Negre, ca urmare a implicării formale, neoperante a României și a celorlalte țări membre în zonă;

- Neafirmarea expresivă a valențelor europene ale României în contextul vitezei reduse de reacție practică (lipsa de ofensivă) pentru integrarea în spațiul euroatlantic.

- Politica ineficientă (lentă) de privatizare, lipsa de facilități fiscale și neactivitatea pentru capitalul străin în a se instala în peisajul economic românesc.

- Abordarea autohtonă declarativă, în regim de studiu de marketing și nu de evaluări concrete de fezabilitate pentru includerea României în consorțurile ce vor opera în Proiectul Caspian.

Se desprinde însă nevoia definirii a cel puțin **trei grupe de procedee de acțiune diplomatică și economică** pentru obținerea de către România a unui parteneriat real în Proiectul Caspian.

1) În prim plan se înscriu **intervențiile și aranjamentele statale** care au un caracter de principiu și încălțură diplomatică puternică. Relevanța lor este de „deschidere”, de câștigare a ideii de participare, de natură reglementativ-strategică. Tot în plan diplomatic apare, de asemenea, necesitatea **valorificării maxime a potențialului de conjunctură**. Complementaritatea sprijinului politic interstatal este esențială, deoarece numai intenția sau dorința singulară

– nedeterminativă – a unei țări pentru angajament în coridor nu sunt suficiente.

2) Apoi, este vorba despre **conectarea la companiile transnaționale**, pornind de la realitatea că Proiectul Caspian nu poate fi realizat de o firmă sau de un grup de firme reunite eclectic. Cea mai mare probabilitate care caracterizează posibilități participanți se referă la prezența mai mult ca sigură a companiilor transnaționale în calitate de operatori investiționali de-a lungul întregului traseu – de la exploatare la distribuție. De aceea, se impune **formularea unei strategii secvențiale de acces** a firmelor românești în companiile transnaționale (în structură sau pentru operare secundară).

3) Devenirea țării participante ca **forță financiară în proiect** constituie a treia grupă de procedee.

Experiența demonstrează că nu sunt suficiente numai demersurile afirmative și intenționale (de regulă de natură diplomatică). Este obligatorie **constituirea marjei financiare participative**, măcar ca suport propriu în pașii ce presupun angrenarea investițională în proiect.

Nu mai miza poziției geo-strategice, a infrastructurii și a voinței politice nu sunt suficiente. Acestea reflectă doar angajamentul static, pasiv.

În context, construirea și aplicarea unei voințe economice, reale poate genera determinarea necesară care să cuprindă o țară sau alta, inclusiv România, în proiectul de anvergură din Zona Caspică.

Protecția mediului, instrument durabil de dezvoltare

Conf.univ. Gheorghe POPESCU

La 1 Martie s-a sărbătorit „ZIUA MONDIALĂ A PROTECȚIEI CIVILE”, eveniment amplu mediatizat în toată lumea de către Organizația Internațională de Protecție Civilă (OIPC).

Aflându-ne la sfârșit de mileniu, ne este greu să amintim că planeta Pământ nu a cunoscut încă sfârșitul unor plăgi, precum dezechilibrele ecologice, nici chiar a problemelor de dezvoltare, care vor trebui soluționate spre binele tuturor țărilor lumii. Din păcate, umanitarismul și dezvoltarea sunt concepte de actualitate permanentă pentru care trebuie pledat întotdeauna. În fapt, ele merg împreună, sau sunt contradictorii? Ele nu ar trebui privite ca o reflectare binominală a dualității societăților umane care se învârt între bine și rău? Un binom care reflectă dualitatea Pământului însuși este acela că Pământul reprezintă, în același timp, sursa de viață și instrumental morții, când elementele aer, pământ, foc și apă se dezlănțuie.

Protecția civilă este, de asemenea, un binom, conceput de ființa umană pentru a se confrunta cu propria sa dualitate și cea a mediului ambiant. De fapt, acest gen de protecție este un instrument umanitar când se ivesc situații de urgență ce pot fi naturale, tehnologice sau conflictuale. Atunci protecția civilă joacă rolul „bunului samaritan”, alinând suferințele și aducând confort. În aceste situații, protecția civilă face ce este mai bine, cum s-ar putea spune: ea ajută, întărește, salvează, asistă victimele și pe cei slabi.

Această față a activității sale nu trebuie totuși să umbrească o altă

componentă importantă care conține activitatea de refacere după perioadele de urgență, evaluarea experienței câștigate (managementul post-criză) și îndeosebi toate acțiunile de prevenire a situațiilor de urgență, de tipul acțiunilor de prevenire, alarmare a populației, măsuri de reducere a riscurilor și de elaborare a planurilor de salvare, precum și de construire a organizației internaționale.

Celălalt aspect al acestei activități este desfășurarea acțiunilor de protecție civilă din cadrul societăților umane. În acest sens, protecția civilă contribuie la bunăstarea populațiilor și reîntărește capacitatea statelor de a asigura dezvoltarea optimă a societății. Se poate spune, că protecția civilă protejează. Acest aspect al activității sale, deși mai puțin spectaculos și deci, mai puțin cunoscut, nu este mai puțin important, fiind chiar fundamental.

Este timpul, ca protecția civilă să fie privită de state, dar și de toți furnizorii de fonduri pentru dezvoltare la nivel internațional, ca un **adevărat factor de dezvoltare durabilă** și ca o componentă a dezvoltării acesteia. Însă trebuie recunoscut, totuși, că cei mai mulți care donează din Comunitatea internațională rămân să fie convingși de necesitatea reîntăririi sistemelor de protecție civilă, îndeosebi în țările cele mai sărace și cele cu mare risc la dezastre care, cel mai adesea, intră în categoria țărilor cunoscute ca țări „în dezvoltare”.

Coordonarea intervenției este adesea dependentă de tipul de dezechilibre și necesitățile imediate ale populației afectate. După

lungă durată pentru tratarea cauzelor unor fenomene de poluare a mediului (exemple: – despădurirea, suprad dezvoltarea și schimbările climatice) și nu pe efectele acestor fenomene.

Adesea este neglijat tratamentul efectului acestor necazuri, ele nefiind privite ca o parte a acțiunii de intervenție, post-dezastru și refacere, nici ca o parte a dezvoltării pe termen și a planificării ambientale. Mai mult, apar factorii locali, cu înțelegerea insuficientă, în profunzime a cauzelor fenomenelor respective, luarea cu întârziere a unor inițiative de reducere a efectelor lor și adeseori lipsa cunoașterii în profunzime a proceselor de mediu înconjurător.

O altă problemă este aceea că domeniile disciplinare sunt reprezentate de strategii și contexte instituționale diferite de la țară la țară. Momentele de dezvoltare, inclusiv protejarea ambientală sunt posibile în timpul tuturor fazelor proceselor de management al dezastrelor, măsurile de reducere a riscurilor s-au luat în timp, s-au planificat bine înaintea evenimentelor, putând fi aplicate diferite măsuri curative și de prevenire a reducerii riscurilor. Cu toate acestea, strategia, problemele instituționale și de comunicare între programele de reducere a riscului și operațiile de intervenție ar trebui să

fie recunoscute. Pentru a elucida problemele cauzate de dezastre, guvernele pot opri sau modifica acele strategii care la primă vedere nu par a fi importante în reducerea riscului. De exemplu:

- Există politici sau strategii de guvernare – directe sau indirecte – care contribuie la dezvoltarea în continuare în zone predispușe la dezastre?

- Există vreo politică guvernamentală sau – direct sau indirect – care exagerează vulnerabilitatea comunităților situate în zone predispușe la dezastru?

- Ce schimbări practice sunt necesare pentru a reduce vulnerabilitatea comunității?

- Legătura între dezvoltarea susținută și acțiunea umanitară.

- Costurile economice ale dezastrelor și impactul lor asupra dezvoltării.

Costul socio-economic al unui dezastru poate fi comunicat, precum și calificat. Motivul utilizării ambilor termeni (cantitativ și calitativ) îl reprezintă faptul că nu este întotdeauna posibil să se traducă efectele unor asemenea fenomene nefericite doar în termeni cantificabili. Pe deasupra, efectele economice nu se reduc doar la cost, aspectele sociale joacă, de asemenea, un rol important în impactul global al unui dezastru.

REVISTA

**OPINIA
națională**

Director:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA

Revista se poate procura prin abonament la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația „România de Măine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 2511.1-23.1/rol-BCR-Sucursala Unirea

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE
ȘI TIPOGRAFIA

FUNDAȚIEI „ROMÂNIA DE MĂINE”

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior182

Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficial de Stat pentru Invenții și Mărci

la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.